

KANSALLISPUISTOT

Idea ja toteutus

Lasse Lovén

8.10.2022

Suomen kansallispuistot vuoden 2022 alussa

41 puistoa

4 Keski-Suomessa

- Pyhä-Häkki
- Salamajärvi
- Leivonmäki
- Etelä- Konnevesi

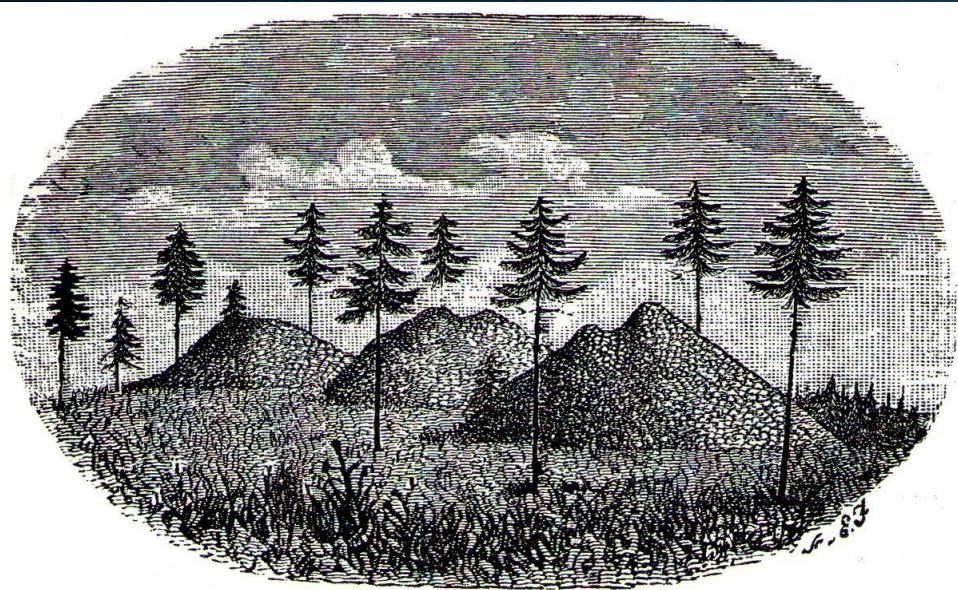
Kartta: Tapio palvelut Oy

PYHÄT LEHDOT

- Pakana-ajan luontouskontoon liittyvät pyhät paikat – seidat, kalliot, puut, lähteet
- Uhrit ja hyvittelyt, Metsästys- ja kalastusonni
- Esi-isien muisto
- Heimon ja suvun juhlapaikat
- Pyhät lehdot oli Euroopassa pyhitetty luonnonhengille ja suvun vainajille.

Pronssikauden
hiidenkiukaat ja
nykyiset
kansallismaisemat

Kuva: METLA-Erkki Oksanen

PYHIEN ARVOJEN MUUTOS

- Kristinuskon myötä pyhät lehdot otettiin kirkon valtaan.
- Suomessa Paavi Gregorius IX vahvisti vuonna 1229 kirkon omaisuudeksi ne suomalaisten "uhrilehdot ja pyhäköt, jotka nämä sille vapaaehtoisesti olivat lahjoittaneet".
- Varhaisia kirkkoja perustettiin 1200-luvulta alkaen pyhien lehtojen paikalle tai niiden läheisyyteen. Länsi-Suomessa kirkon ote oli voimakkain.
- Savon takamailla Kerimäen kirkkoherra lähetti vielä vuonna 1738 kirjeen Porvoon tuomiokapitulille, jossa kerrottiin "epäilyttävien puiden ja lehtojen" hävittämisestä.
- 1750-tienoilla Lieksan kirkkoherra Jaakko Stenius eli Korpi-Jaakko hävitti Kolin perinteiset pyhät paikat (velhojen kammit, uhrilähteet, seitakivet).

ERÄMAA - WILDERNESS

- Metsästäjät ja keräilijät elivät erämaan antimilla.
- Matka erämaahan, vaeltaminen erämaassa, selviytyminen erämaan luonnon määräämissä olosuhteissa oli ja on edelleenkin arvostettu taitolaji
- Suurvaeltajat ovat aina olleet heimon ja kansan idoleita
- Hylkeenpyytäjät ovat tuhansia vuosia kiertäneet Pohjanlahtea
- Peuran metsästäjät ovat kiertäneet riistapolkuja ja virkateitä, hillanpoimijat suonreunoja
- Metsästäjien saaliita ovat verottaneet ja traidanneet Pirkkalaiset ja merikauppiaat
- Vaellus Lapin erämaihin on kansakunnan yhteisen muistiin jäänyt rituaali ja kasvuriitti
- Suomalainen kansallispuisto on erämaaluonnon idoli ja vaeltaja sen ikoninen sankari

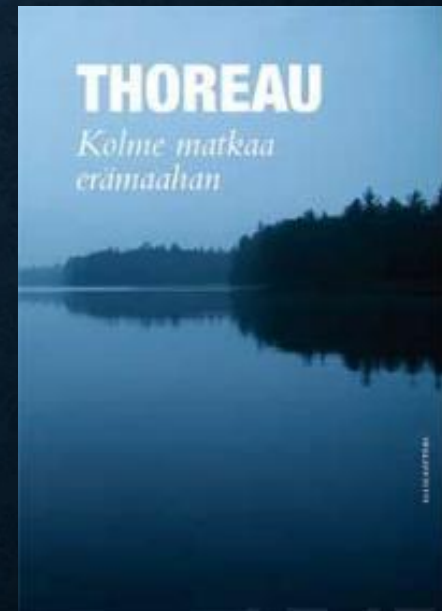
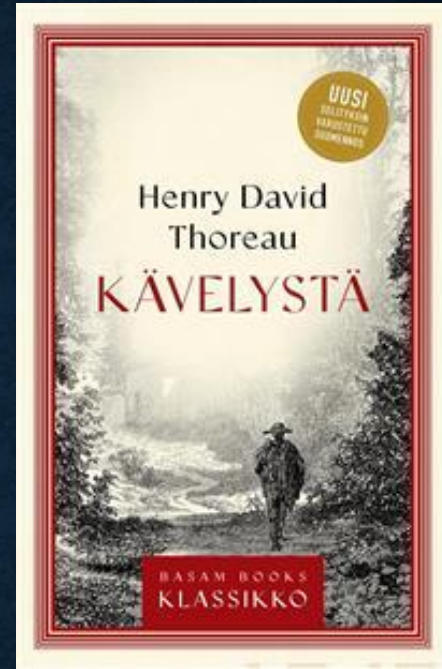
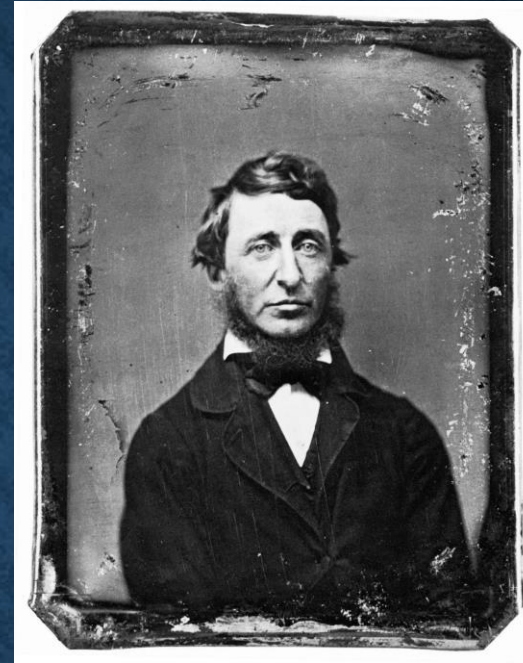

PIRKKALAISET 1200-1600 A.D. LAPPIIN JA SAVOLAISET KOILLISEEN

- Metsästys ja kalastus
- Verotus
- Kruunun maiden puolustus ja Rajavartio
- Uudet asutuspaikat
- Pitkän ajan perinne

THOREAU JA LUONTOKIRJALLISUUS

- Henry David Thoreau (12. 7. 1817 Massachusetts – 6. 5. 1862)
- Thoreau tunnetuimmat teokset ovat Elämää metsässä ja Kansalaistottelemattomuudesta.
- Kevästä 1845 syksyyn 1847 Thoreau asui Concordin eteläpuolella sijainneen pienen Walden Pond -järven rannalle rakentamassaan mökissä. Siellä hän eli yksinkertaista ja omavaraista elämää luonnon helmassa ja tutki paikallista eliöstöä. Hän julkaisi mökkielämästään esseekokoelman Walden.
- Tunnettu on myös hänen luontoliikuntaa koskeva esseensä Walking (Kävelemisen taito).
- Thoreau aloitti luontokirjallisuuden USA:ssa ja vaikutti myöhempien romantikkojen ajatteluun.

YELLOWSTONE NATIONAL PARK

"FOR THE BENEFIT AND ENJOYMENT OF THE PEOPLE"

- Yellowstonen kansallispuisto, USA, on maailman ensimmäinen ja vanhin kansallispuisto.
- Alueen geologinen tutkimus käynnistyi 1860-luvulla, idea suojelukohteeksi.
- Presidentti U. S. Grant perusti kansallispuiston 1872, liki 900 000 ha.
- UNESCO:n Maailmanperintökohde 1978.
- Y:n suojelulle ei alkuun ollut varoja. Intiaaneja, rikollisia. Armeija saapui sinne 1886, jolloin puiston suojelua pystytettiin valvomaan. Armeija johti puistoa aina vuoteen 1918.
- Y. on Yhdysvaltain suosituimpia kansallispuistoja. Yli 3,5 miljoonaa kävijää vuosittain.
- Yli 1 500 kilometriä vaellusreittejä. Vahva infra. Hotelleja, kauppoja.
- Vuoden 1988 metsäpalo poltti liki 36 % alueesta.

www.discoveringmontana.com

<https://www.nps.gov/yell/index.htm>

KANSALLISPUISTOJEN ISÄT JA KUMMIT

- John Muir (1838-1914) ja Sierra Club USA
- Yosemite kansallispuisto perustettiin vuonna 1890. Vaikuttava lobbari oli Muir.
- Yhdysvalloissa ei ollut organisaatiota, joka olisi huolehtinut kansallispuistojen suojelusta. Muirin ryhmä ehdotti "puolustusjärjestön" perustamista. Muirista tuli järjestön ensimmäinen puheenjohtaja.
- Sierra Club ympäristöjärjestö. Luonnonsuojelija John Muir perusti järjestön San Franciscossa 1892. Nykyään järjestöön kuuluu Yhdysvalloissa yli miljoona jäsentä.
- Sierra Club vaikutti Mount Rainierin (1899) ja Glacierin kansallispuistojen (1910) perustamiseen.
- SC painosti Yhdysvaltain kongressia perustamaan kansallispuistojen hallinnon. National Park Service perustettiin 1916.

<https://www.johnmuirtrust.org/about-us/about-john-muir>

ROMANTIIKAN KULTAKAUSI

- Kansallisromantiikka historiankirjoituksessa sekä taidesuuntauksissa Euroopassa 1800-luvulla.
- Kansallisromantiikan aatteellisena lähteenä oli 1800-luvun nationalismi: Suomi irti Venäjästä.
- Kansakunnan menneisyydestä virikkeitä etsinyt romanttinen tyyli suuntaus Euroopan eri maissa noin 1890–1910. Suomessa erityisesti Karelialismi.
- Kansakunnan omaksi katsottu perintö ja erityislaatu olivat arvostuksen, jäljittelyn ja ihannoinnin kohteita.
- Taidesuuntauksia yhdisti pyrkimys hakeutua isänmaan luonnon ja maisemien pariin ja perehtyä sen kansanelämään. Myös kansanrunoudesta, mytologiasta ja menneisyydestä poimittuja aiheita sovellettiin taideteoksissa. Esimerkkeinä Lönnrot, Gallen-Kallela, Sibelius, Järnefelt, Halonen.
- Kansallisromantiikan keinovalikoimaan sisältyi kansallispuistojen nostaminen kansallisen identiteetin symboleiksi, kansallisen itsetunnon lippulaivoiksi.

Suomi-neito – Finna.fi. Postikortteja filatelis-poliittisesta kokoelmasta ajalta 1899-1901. Koonnut E.A. Hellman 1917.
Eero Järnefelt, A.W. Finch ja I. Aalto. 1911 ja 1922. Ihanteellinen suomalainen kesämaisema. Fresko Helsingin rautatieaseman ravintolan takaseinällä. Valokuva: L. Lovén.

SUOMEN KANSALLISPUISTOT

- Luonnonsuojelutoiminta alkoi Suomessa kaupunkien sivistyneistön piirissä.
- 1800-luvun lopulla pohdittiin, mistä löytyisi sopivia suojelukohteita "huviksi ja nautinnoksi kaikille vapaan luonnon ystäville" kohtuullisten liikenneyhteyksien päästä niin, että puistoalueen väestön elinoloihin ei tarvitsisi juuri puuttua.
- Tutkimusmatkailija A. E. Nordenskiöldin Ruotsissa julkaisi vetoomuksen "Ehdotus valtiopuistojen (riksparker) perustamiseksi Pohjoismaihin" vuonna 1880.
- 1910 Suojametsäkomissionin ehdotus kahden puiston perustamisesta (Pallas-Ounas ja Pyhä)
- Suomeksi Nordenskjöldin vetoomus ilmestyi valtion ensimmäisen luonnonsuojeluvalvojan Rolf Palmgrenin teoksessa Luonnonsuojelu ja kulttuuri vuonna 1922.

LINKOLAN OHJELMA

- Vuonna 1925 kansallispuistokohteiden etsintä kasvitieteen professori Kaarlo Linkolan tehtävänä.
- 1926 Kaarlo Linkolan suunnitelma kansallispuistojen ja luonnonpuistojen perustamisesta Pohjois-Suomeen. Hankkeet synnyttivät paikallisen väestön vastustusta.
- 1928 Eduskunta päätti perustaa lailla neljä kansallispuistoa ja 7 luonnonpuistoa. Presidentti Relander ei vahvistanut lakia voimaan, kun kahden puiston alueella oli meneillään isojako.
- Luonnonsuojeluaatetta kannattanut professori A. K. Cajander antoi pääministerikaudellaan 1937-1939 asialle uutta vauhtia. 10 vuotta aiemmin käsitelty puistojen perustamislaki tuli voimaan vuonna 1938; neljä kansallispuistoa ja kuusi luonnonpuistoa.
- Ensimmäiset kansallispuistot olivat Pallas-Ounastunturi ja Pyhätunturi sekä Heinäsaaret Petsamossa ja Porkkala.
- Puistojen hoitajaksi määrättiin Metsäntutkimuslaitos.

Pallas ja metsänraja

Tutkimuslaitosten ja seurojen projekti

- 1945 Suomen Metsätieteellisen Seuran toimikunta esitti uusia luonnonsuojelualueista valtion maille
- 1949 Tieteellisten Seurojen luonnonsuojelualuetoimikunta esitti valtioneuvostolle seitsemän uuden kansallispuiston perustamista
- 1950 Valtioneuvosto asetti vuonna metsäneuvos Vilho Lihtosen johtaman komitean selvittämään uusien luonnon- ja kansallispuistojen perustamista valtion maille.
- 1953 Luonnon- ja kansallispuistokomitean mietinnössä todetaan tyypillisen eteläsuomalaisen luonnon oleva vielä vailla suojelua. Komitea painotti luonnontilaisten metsä- ja suoalueiden tärkeyttä metsäntutkimuksessa, sekä riistaeläinkannan elinvoimaisuuden vuoksi. Lisäksi komitea uskoi ihmisten ”halun nähdä koskematonta luontoa” säilyvän tärkeänä matkailun vetovoimana tulevaisuudessakin. Komitea esitti 6 uuden kansallispuiston perustamista.
- 1956 Valtioneuvoston komitean esitys 7 uuden kansallispuiston perustamisesta. Esitys johti hallituksen esitykseen ja eduskunnan hyväksymiseen. KP:t yhteensä noin 200 000 ha.

2. VAIHE

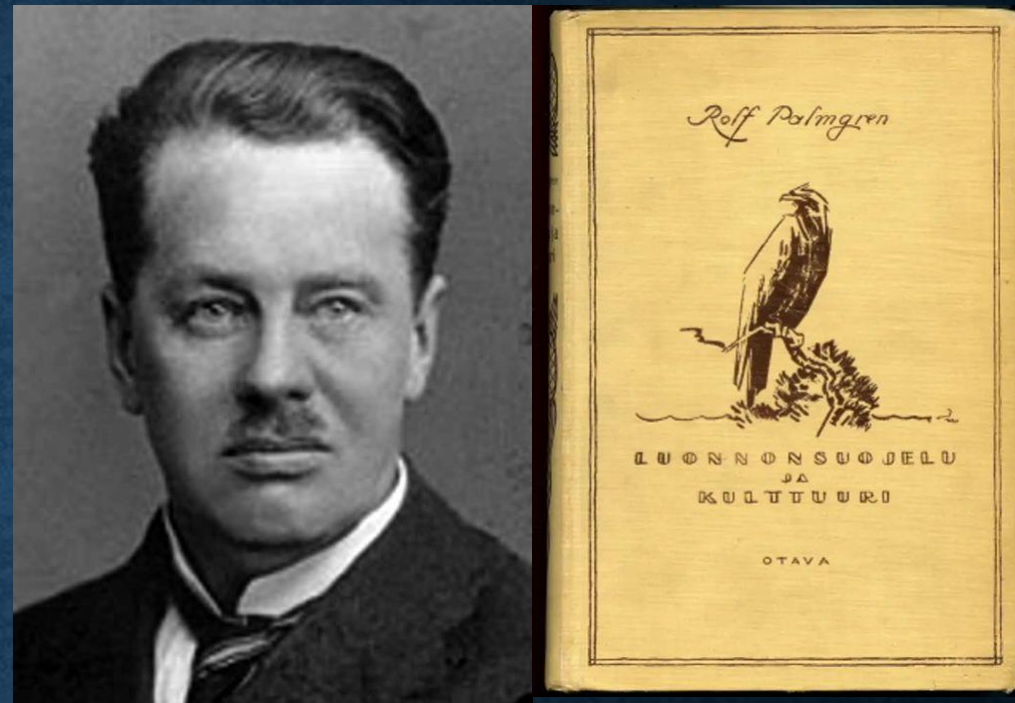
- Kansallispuistojen perustamisen toinen vaihe toteutui vuonna 1956, jolloin perustettiin 7 uutta puistoa: Liesjärven, Linnansaaren, Pyhä-Häkin, Petkeljärven, Rokuan, Oulangan ja Lemmenjoen kansallispuistot.
 - Vuonna 1912 Pyhä-Häkin kruununpuiston yhteydestä erotettiin säästömetsä, joka rauhoitettiin "kaikelta maan ja metsän käytöltä" ja jota alettiin kutsua luonnonpuistoksi.
 - Pyhä-Häkkiä laajennettiin vuonna 1982 kansallispuistojen 3. aallossa
- Vuoden 1956 kansallispuistot perustettiin Metsähallituksen maille ja hallintaan.

VALTION LUONNONSUOJELUVALVOJA

- Luonnonsuojeluvalvoja oli aluksi Suomessa maatalousministeriön alainen valtion viranomainen, jonka tehtävänä oli edistää luonnonsuojelua Suomessa. Toimipaikkana Metsäntutkimuslaitos.
- Luonnonsuojeluvalvojan tuli edistää luonnonsuojelulain 1923 mukaista luonnonsuojelutoimintaa ja ylläpitää yhteistoimintaa valtion ja yksityisluontoisen luonnonsuojelutoiminnan välillä.
- Luonnonsuojeluvalvoja teki virkamatkoja sekä perehtyi rauhoitettaviin alueisiin ja luonnon muistomerkkeihin, eläin- ja kasvilajien tilaan sekä yleiseen luonnonsuojelutilanteeseen.
-
- Hänen tuli tarpeen vaatiessa tehdä valtioneuvostolle, maaherroille tai virastoille ehdotuksia luonnonsuojelun toimenpiteiksi.
- Luonnonsuojeluvalvoja neuvoi yksityisiä maanomistajia.

Valtion luonnonsuojeluntarkastaja

- Rolf Odo Armand Palmgren (1880 – 1944 Helsinki) oli suomalainen ornitologi, Korkeasaaren eläintarhan intendentti 1910-1929 ja Suomen ensimmäinen valtion luonnonsuojeluvalvoja 1923-29.
- Palmgrenin kirjallisen tuotannon pääteos oli vuosina 1920–1922 ilmestynyt *Naturskydd och kultur* 1-2 (Luonnonsuojelu ja kulttuuri I–II).
- Palmgren kiteytti vastauksen kysymykseen, miksi luontoa pitäisi suojella: ”Sivistys velvoittaa.”

”Mutta kulttuurin silpomasta ulkomuodostaan huolimatta on Imatra yhä uljas valtijatär luonnon mahtavien äänien joukossa, salin kruunattu laulajatar tuhansien järvien maassa. Nyt, kun se on suoriutunut venäläisajasta ja säästynyt maan mahtavien vainolta, nyt se uhrataan sovitusuhrina Mammonan alttarille kaikkien niiden tyhmyyksien sovittamiseksi, joita me alaikäisten lasten lailla olemme itsenäisyytemme ensimmäisessä huumauksessa tehneet. Imatran voima-asema on päivän tunnussana, joka muka avaa portit sadun aarreaittaan”.

Rolf Palmgrén 1922 Imatrankosken patoamisesta.

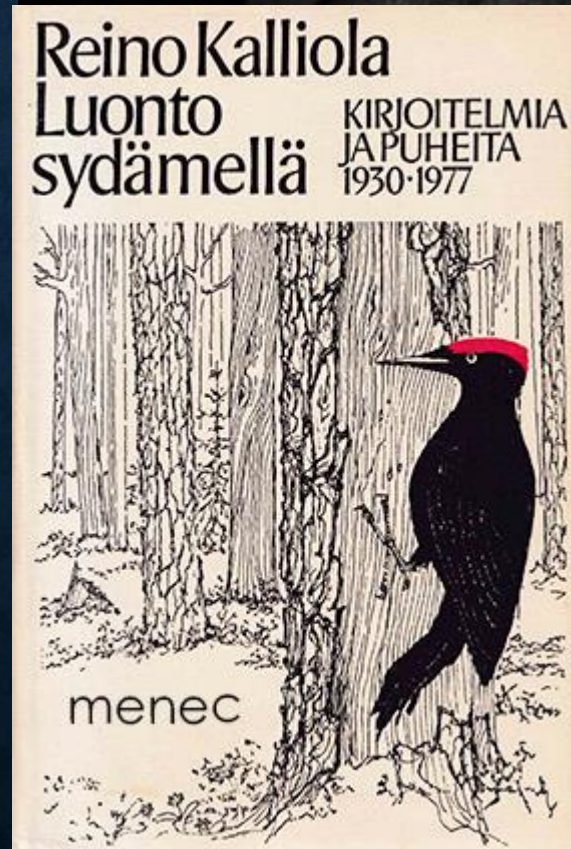
Valtion luonnonsuojeluvalvoja 1939-1972

- Reino Kalliola (1909 – 1982) oli suomalainen kasvitieteilijä, luonnonsuojelija, kirjailija ja valokuvaaja.
- Hän toimi valtion luonnonsuojeluvalvojana 1939-1972. Ainoa luonnonsuojelun virkamies aikanaan. Muutaman henkilön toimistossa.
- RK toimi Helsingin yliopiston kasvimaantieteen dosenttina 1943–1969 ja sai professorin arvonimen vuonna 1965.
- Kolmiosainen ”Suomen luonnon kirja” ja Finlandia-kirja
- Reino Kalliola oli kauniin luonnon tulkki. K:n tyyliässä luonnontieteilijän täsmällinen asiaproosa yhdistyy kaunokirjailijan taidekieleen. Hänen kirjoituksiaan siivittää luonnon kauneuden ihailu sen pienissä ja suurissa piirteissä.
- Reino Kalliola toimi tieteen popularisoijana aina 1930-luvulta 1980-luvulle.

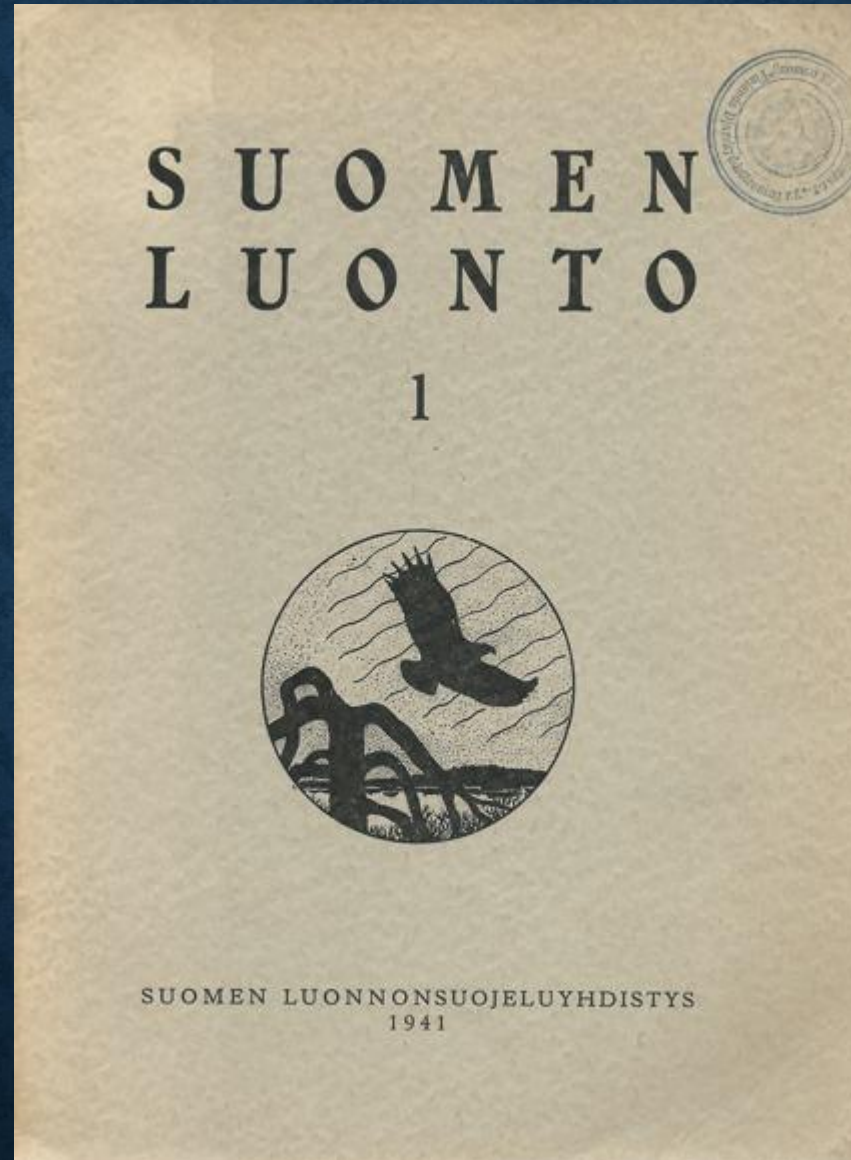
Telkänranta, H. ym (toim). 2008. Laulujoutsenen perintö

Kuva: reinorinne.fi

- Reino Kalliola toimi Suomen Luonto -lehden toimittajana 1941-1968
- Hän suunnitteli myös kansikuvassa olevan yhdistyksen kalevalaisen logon.
- Kotka pelastaa Väinämöisen merihädästä palkkioksi siitä, että kaskea kaataessaan Väinämöinen jätti linnuille istumapuun. (Kalevala 7. runo)

FT Antti Haapanen toimi valtion apulaisluonnonsuojeluvalvojana 1962-1972 ja luonnonsuojeluvalvojana 1980-1983

KANSALLISPUISTOKOMITEAN OHJELMA

- 1972 pidettiin YK:n ensimmäinen maailman ympäristökongressi Tukholmassa. Se ehdotti suojelualueverkoston laajentamista YK:n jäsenmaissa.
- 1970-luvulla otettiin puistojen hoitoon mallia Yhdysvalloista, kehittämään niiden palveluja.
- 1976 valmistui Kansallispuistokomitean mietintö, jossa ehdotettiin toiminnan kehittämistä ja puistojen lisäämistä 42:lla uudella kansallispuistolla.
- Ohjelma herätti vastustusta niillä paikkakunnilla, joihin ehdotettiin uusia puistoja. Lopulta valtioneuvoston periaatepäätöksellä supistettiin ohjelmaa vain valtion maille. Siten vuonna 1982 perustettiin 11 uutta kansallispuistoa: 3. aallon vaihe 1.
- Samalla luotiin toimintamalli, jossa puistojen hoidosta ja hallinnosta vastaa Metsähallitus, joka toimii sekä ympäristöhallinnon että maa- ja metsätaloushallinnon valvonnassa.

3. Vaihe

- 1972-73 Ympäristönsuojelun neuvottelukunta esitti 35 uuden kansallispuiston perustamista.
- 1974-76 Kansallispuistokomitea esitti yksimielisesti 42 uuden kansallispuiston perustamista ja entisten laajentamista. Uusien KP alueiden kokonaispinta-ala oli esityksessä 814 000 ha.

Talousvaikutukset

- 298000 ha metsämaata eli 1,5 % Suomen metsämaan kokonaisalasta 1976
- Puusto 35 milj m³ eli 2,3 % kokonaispuustosta 1976
- Puuntuotanto-ohjelmien lisäys vaikutus 10ertainen suojeluvähennykseen nähden
- Hakkuumahdollisuuden vähennys 580 000 m³/v eli 0,9 % 1976
- Hakkuumahdollisuuden lisäys arvioitiin olevan vuoteen 1992 mennessä nelinkertainen verrattuna suojeluvähennykseen
- Toteutunut hakkuumahdollisuuden lisäys vuoteen 2020 mennessä 27ertainen suojeluvähennykseen verrattuna
- Kompensaatiota ehdotettiin metsätalouden tehostamiseen, hoitotyöhön ja infraan.

Työllisyysvaikutukset 2010 mennessä

Komitean ennuste: Vähennys metsätaloudessa 700 työvuotta

Toteutunut: Metsätalouden koneellistamisesta seurannut työpaikkojen vähennys on moninkertainen suojelun aiheuttamaan vähennykseen verrattuna.

Komitean ennuste: Lisäys puistojen hoidossa ja hallinnossa 205 työvuotta

Toteutunut 1400 työvuotta (35 puistoa) kokonaisvaikutuksena 2010

Summa summarum: Komitea arvioi ylivarovaisesti työpaikkojen menetykset.

Käytännössä kansallispuistojen palvelut ovat kohentaneet maaseudun työllisyyttä olennaisesti.

Vaihe 3 Toteutus

- 1978 Valtioneuvoston periaatepäätös: 17 uutta kansallispuistoa ja kuuden vanhan puiston laajennukset. Tämä tulkittiin kansallispuistokomitean ensimmäisen vaiheen ehdotusten toimenpanoksi. Loput tulisi toteutumaan n 30 vuoden jaksolla.
- 2010 mennessä lähes kaikki kansallispuistokomitean esittämät uudistukset on toteutettu erilaisina luonnonsuojelualueina.
- 2011-2022 Ohjelman ulkopuolelta on noussut esille useita uusia kansallispuistoehdotuksia. Kansallispuistojen vastustus on muuttunut luontomatkailun nousun mukana kilpailuksi uusista matkailuvalteista ja maakuntien kärkihankkeista.
- Yksityisiä ja metsäyhtiöiden maita on ostettu valtiolle käypään hintaan ja liitetty kansallispuistoihin. Kolilla kansallispuiston pinta-ala on liki kolminkertainen lähtötilanteeseen verrattuna. Pallastunturin puisto laajeni Ylläkselle.
- Selkämeren kansallispuisto oli Satakunnan maakuntaliiton kärkihanke 2000-luvun alussa. Pääkaupunkiseutu halusi ja sai Sipoonkorven kansallispuiston. Suomussalmi sai Hossan ja Salla oman tunturipuistonsa.

Kansallispuistojen moninaiskäyttö

Lajien ja luontotyyppien
suojaus

Tutkimus

Opetus

Retkeily, Liikunta, Urheilu

Keräily

Luontomatkailu

Metsästys ja kalastus

Luonnon kestävä käyttö

Konfliktit käyttäjäryhmien välillä

Konfliktit käyttäjien ja naapurien välillä

Konfliktit käyttäjien ja hallinnon välillä

Veden käyttö lämmitykseen ja
jäähdytykseen

Kaivostoiminta

Turismi

Yritystoiminta ja Työpaikat

Kumppanuustoiminta

Perinnemaisemien hoito suomikarjan ja talkooväen avulla

Kolin kansallispuiston kasket

Lakiin perustuva velvoite
kulttuuriperinnön
hoitamiseksi.

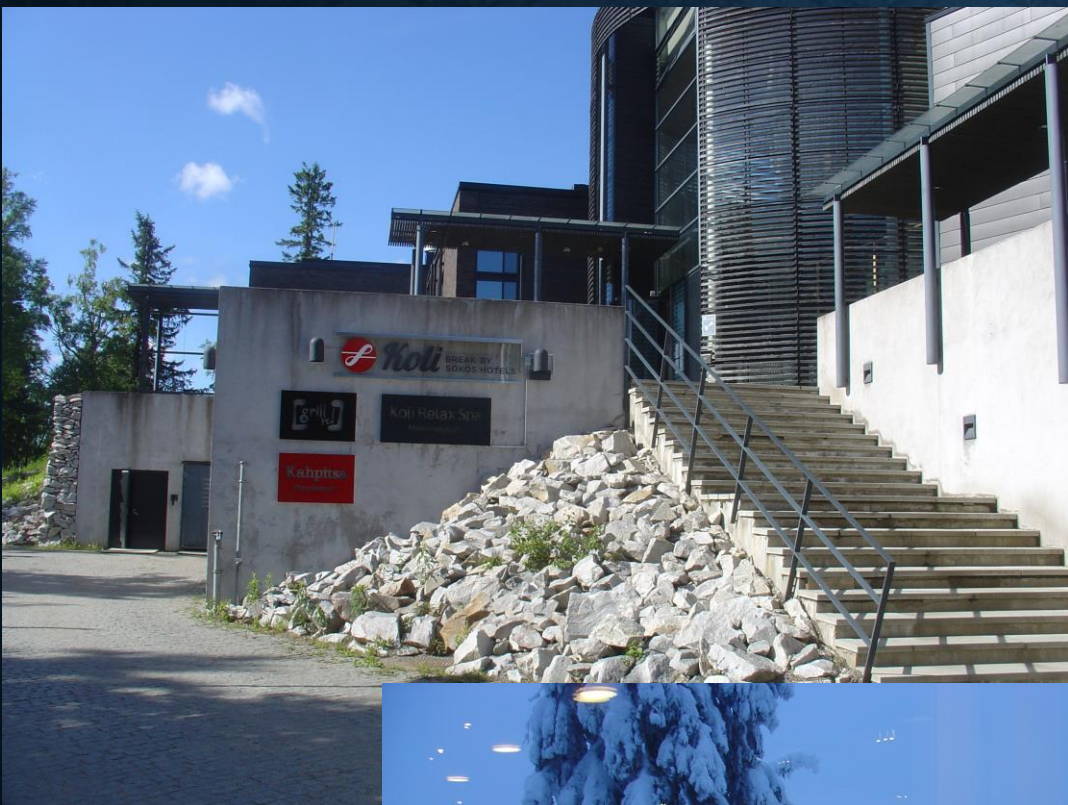
Luontokeskukset palvelujen ytimenä

Yhteisön omatoimisuus
kehityksen moottorina.

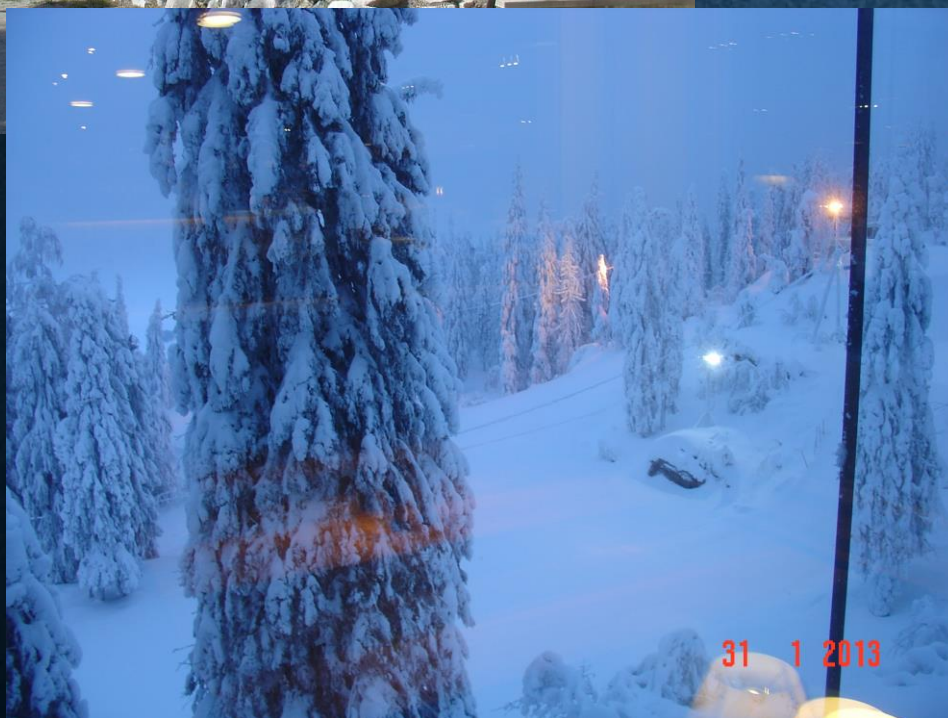
Ukko-Kolin Ystävät ry
paikallisena toimijana
opastuspalvelun tuottajana
Kolilla 2000-2012

Yritysten tulo puistoon –
taloudellisen voiton
tavoittelu

Kansallispuiston Hotelli Koli ja Ukko-Kolin laskettelurinteet. Mallia Yellowstonen palveluista.

Ukko-Kolin laskettelurinteiden lumetus lisää tykkyvaurioita lähialueella.

Perinteinen puusta käsityönä
valmistettu
kansallisromanttinen polkuviitta
Kolin kansallispuistossa.

Viime vuosina Metsähallituksen käyttöön ottama
teollinen metallinen polkuviitta Leivonmäen
kansallispuistossa. Kulttuurinen menetys.

UUSI KANSALLISPUISTOMALLI

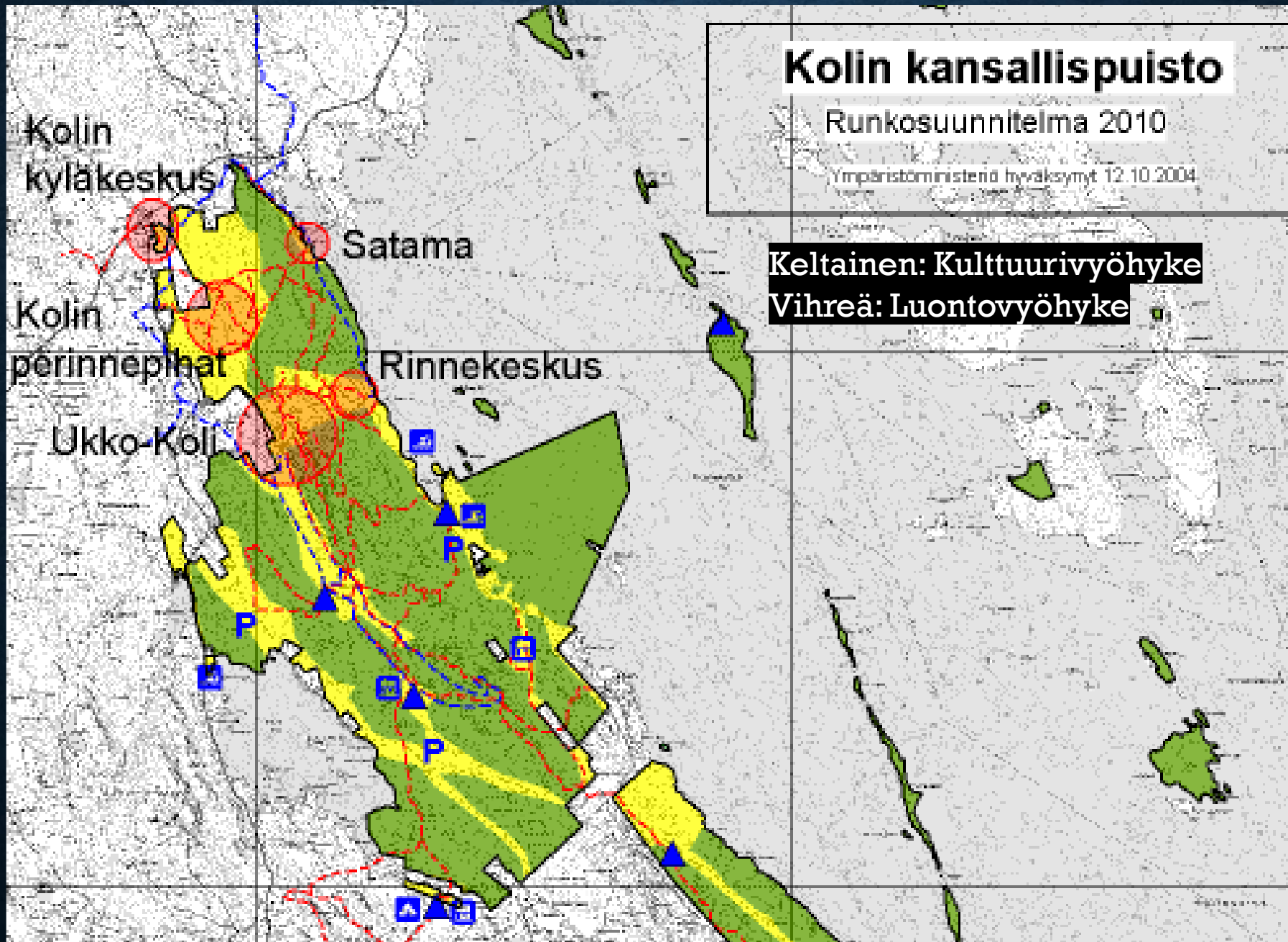
- Kun kansallispuistojen 3. vaiheen 1. rypäs perustettiin 1982, niille edellytettiin tehtävän ensimmäistä kertaa myös hoito- ja käyttösuunnitelma. Hoito- ja käyttösuunnitelmien malli tuli U.S. National Park Servicelta. Ne sovittavat yhteen kansallispuistojen luonnonsuojelu- ja retkeilytavoitteet.
- Lähtökohdaksi kansallispuistojen kehittämiseksi otettiin kansainvälisesti hyväksytty määritelmä puistoista alkuperäisen luonnon suojelemisalueina (75 %) sekä nähtävyys- ja retkeily- ja opetuskohteina (25 %).
- Kohtuullinen annos infraa ja palveluja hyväksytään ja pidetään jopa tavoitteena.
- Kansallispuistoista on tullut erittäin suosittuja retkeilykohteita. Uusi käyttömuoto on luontoliikunta ja sen tuottamat terveys- ja muut hyvinvointivaikutukset.

Kolin kansallispuisto

Runkosuunnitelma 2010

Ympäristöministeriön hyväksymät 12.10.2004

Keltainen: Kulttuurivyöhyke
Vihreä: Luontovyöhyke

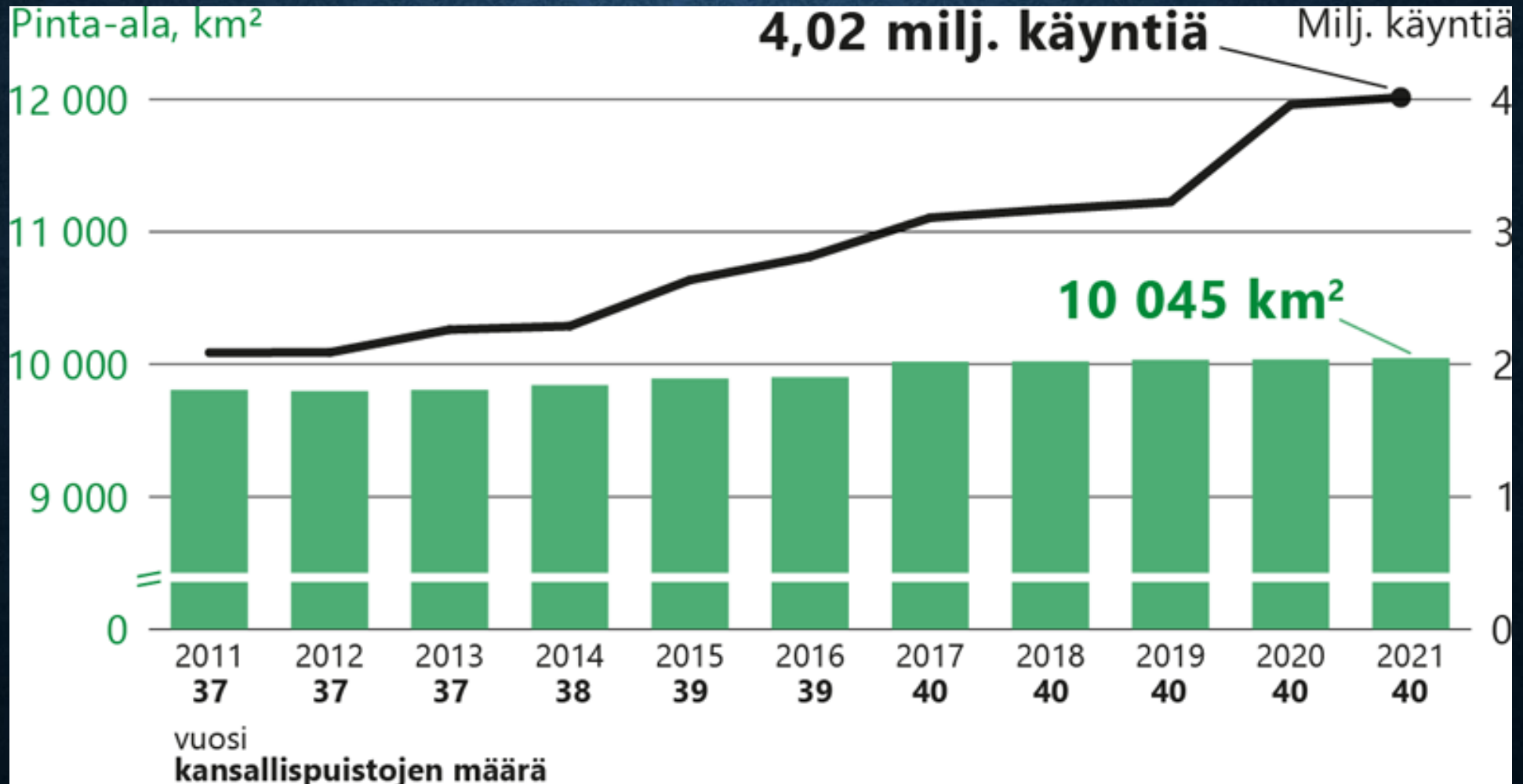

Uhkia kansallispuistojen perustamistavoitteille

Selkämeren kansallispuiston rajan läheisyyteen suunnitellaan yli 300 m korkeita tuulivoimalaitoksia. Lähes miljoona kuutiota maamassoja läjitettäisiin lähelle puiston arvokkaita merenpohjan kasvustoja ja kutupaikkoja. Merivirrat kuljettavat lietettä puistoon. Tuulivoimalat muuttavat luonnonmaiseman teollisuusmaisemaksi.

Luontoliikunta saa jatkuvasti uusia muotoja. Maastopyöräily on sallittua monilla entisillä vaellusreiteillä. Kolin kansallispuistossa juostaan maratonkilpailuja vaelluspoluilla. Maasto kuluu ja samojen reittien käyttö aiheuttaa ristiriitoja käyttäjien kesken.

Kansallispuistojen käyntimäärien ja kansallispuistoverkoston kehitys 2011–2021

Kansallispuisto 2021 – maaseudun kehittyvä luontopalvelu

Nyt 41 kansallispuistoa. Uusia suunnitellaan. Kilpailua eri maakuntien kärkialoitteilla.

- Kokonaistulovaikutus 310,3 milj. e.
- Kun matkan tärkein kohde on KP 152,6 milj. e
- Kokonaistyöllisyysvaikutus 2 452 htv
- Kun matkan tärkein kohde on KP 1200 htv

Vuonna 2021 paikallistaloudellisesti merkittävimmät puistot olivat

- Pallas–Yllästunturin kansallispuisto (83,5 milj. euroa),
- Urho Kekkosen kansallispuisto (49,2 milj. e),
- Oulangan kansallispuisto (36,4 milj. e),
- Kolin kansallispuisto (24,9 milj. e)

Kiitos

